

การบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือของกรมเจ้าท่า
ตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน
Administration of Harbour Order of the Marine Department
According to the Sustainable Administration Concept

อุดม พลอยจินดา และ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ

Udom Ploychinda and Wiruch Wiruchnipawan

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

Doctor of Philosophy Program in Public Administration, Eastern Asia University

Received: June 19, 2017

Revised: July 26, 2017

Accepted: July 28, 2017

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อศึกษา (1) ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือของกรมเจ้าท่าตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือของกรมเจ้าท่าตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน และ (3) ศึกษายุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือของกรมเจ้าท่าตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน ระเบียบวิธีวิจัยของการศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบผสม โดยเน้นการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลักและใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลเสริมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,250 คนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าการถดถอยพหุคูณ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 9 คน ใช้แบบสัมภาษณ์แนวลึกที่มีโครงสร้าง ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัญหาการบริหารจัดการที่สำคัญคือ กรมเจ้าท่าดำเนินการจัดระเบียบการจอดเรือโดยไม่ได้สอบถาม หรือประเมินผลความต้องการของผู้ประกอบการขนส่งสินค้าทางน้ำ (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่สำคัญคือ กรมเจ้าท่าควรกำหนดกำหนดนโยบายและแผนงานที่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดระเบียบการจอดเรือที่เน้นผู้รับบริการ พร้อมทั้งควรรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และ (3) กรมเจ้าท่าควรกำหนดและนำยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนที่ประกอบด้วย 5 ด้าน ไปปรับใช้ในการวางแผน การกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงาน หรือการกำหนดกลุ่มตัวชี้วัดสำคัญสำหรับการปฏิบัติงานเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือของกรมเจ้าท่า

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, การจัดระเบียบการจอดเรือ, กรมเจ้าท่า, แนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

Abstract

The objectives of this study were mainly to examine (1) administrative problems of harbour order of the marine department according to the sustainable administration concept (2) development guidelines of harbour order of the marine department according to the sustainable administration concept and (4) administrative strategies of harbour order of the marine department

according to the sustainable administration concept. The methodology of this research was designed as mixed methods sampling of 1,250 persons. Data analysis was shown in contingency table with analytical descriptive approach. Descriptive statistics exercised were mean, standard deviation, multiple regression, and Pearson's correlation coefficient. For qualitative research, in-depth interview of 9 experts or key informants with face to face interviews along with structured in-depth interview forms were also applied. The interviewed data was interpreted, analyzed and performed in table with descriptions. The research results were (1) the significant problems of administration were the marine department 's operation of harbour order were done without finding out the needs or evaluations of the businessmen concerned with inland water transportation (2) the significant development guidelines of administration were the marine department should establish explicit policies and plans for the harbour order focusing on service recipients and should listen to the opinions, suggestions and complaints of the businessmen (3) the marine department should create and apply the administrative strategy of harbour order according to the sustainable administration concept which consists of 5 aspects respectively.

Keywords: administration, harbour order, the marine department, the sustainable administration concept



บทนำ

การขนส่งสินค้าทางน้ำนับว่ามีความสำคัญมากในทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บริเวณแม่น้ำเจ้าพระยาและปากน้ำ ซึ่งเป็นเส้นทางหลักในการขนส่งสินค้าทางน้ำของประเทศ ประกอบกับมีผู้ประกอบการที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาหลายจังหวัดในภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดอ่างทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนนทบุรี กรุงเทพมหานคร และจังหวัดสมุทรปราการ เป็นต้น โดย การขนส่งสินค้าทางน้ำเป็นที่นิยมของผู้ประกอบการเพราะสามารถบรรทุกสินค้าในแต่ละครั้งได้เป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังประหยัดค่าใช้จ่าย นอกจากนี้มีผู้ประกอบการที่อยู่ปลายทาง มีที่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำ และมีสินค้าอีกหลายประเภทที่ขนส่งสินค้าโดยเรือสินค้าไปต่างประเทศ ทำให้ได้รับความสะดวกในการขนถ่ายสินค้า (กรมเจ้าท่า, 2557, น. 1)

กรมเจ้าท่าเป็นหน่วยงานระดับกรมในสังกัดกระทรวงคมนาคม เป็นองค์กรหลักในการกำกับดูแล ส่งเสริม พัฒนาระบบการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีให้มีการเชื่อมต่อกับระบบการขนส่งอื่นๆ ทั้งการขนส่งผู้โดยสารและสินค้า ท่าเรือ อยู่เรือ กองเรือไทย และกิจการเกี่ยว

เนื่อง เพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวก รวดเร็ว ทั้งถึงและปลอดภัย ตลอดจนการสนับสนุนภาคการส่งออกให้มีความเข้มแข็ง โดยมีอำนาจหน้าที่ต่างๆ อาทิ ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ศึกษา วิเคราะห์และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งทางน้ำ รวมถึงการจัดระเบียบการขนส่งทางน้ำและกิจการพาณิชยนาวี

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาหน่วยงาน คือ กรมเจ้าท่า โดยมีปัญหาการวิจัย คือ กรมเจ้าท่าบริหารจัดการการจัดระเบียบที่จอดเรืออย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งหมายถึง กรมเจ้าท่าดำเนินการจัดที่จอดเรือไม่มากเพียงพอ ตัวอย่างเช่น กรมเจ้าท่าไม่ได้กำหนดมาตรฐานการทำงานที่ชัดเจนสำหรับท่าเรือ เช่น เวลาทำงานช่วงกลางวัน แต่ละท่าเรือจะมีเวลาทำการที่ไม่เท่ากัน โดยบางท่าเรือทำงานถึง 21.00 น., 22.00 น. หรือ 24.00 น. เป็นต้น ทำให้ผู้ประกอบการต้องวางแผนการขนส่งสินค้าของตนให้สอดคล้องกับแต่ละท่าเรือตลอดเส้นทางของการขนส่งสินค้า (ปรีชา ประสพ, 2555, น. 4)

ไม่เพียงเท่านั้น ผู้ประกอบการขนส่งสินค้าทางน้ำยังประสบกับอุปสรรคด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับภายใต้การกำกับดูแลของกรมเจ้าท่า ซึ่งกฎระเบียบ ข้อบังคับเหล่านี้ส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการแก้ไขให้เหมาะสมกับสถานการณ์การค้าการลงทุนในยุคของการค้าเสรี เช่น กฎหมายอนุญาตให้เฉพาะเรือบรรทุกสินค้าขนาดต่ำกว่า 500 ตันกรอสส์เข้าเทียบท่าจอดเรือตามลำน้ำได้ ในขณะที่เรือบรรทุกสินค้ามีการขยายขนาดและกำลังเครื่องยนต์ใหญ่ขึ้นไปจนถึงขนาด 2,500 ตันกรอสส์ ทำให้เรือบรรทุกสินค้าของหลายบริษัทถูกปฏิเสธจากท่าเรือ จนไม่อาจเข้าจอดเทียบท่าเรือได้ และต้องย้ายไปขึ้นท่าเรืออื่นๆ ทำให้เสียค่าขนส่งและมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น (สมาคมผู้ประกอบการขนส่งสินค้าทางน้ำ, 2558, น. 12)

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 6 ด้าน พบว่า กรมเจ้าท่ามีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือ ได้แก่ (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านเทคโนโลยี เช่น กรมเจ้าท่าไม่ได้นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดระเบียบการจอดเรือ (2) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านสังคม หรือส่วนรวม เช่น กรมเจ้าท่าจัดระเบียบการจอดเรือโดยคำนึงถึงส่วนรวมหรือผลประโยชน์ของประชาชนไม่มากเท่าที่ควร (3) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เช่น กรมเจ้าท่าจัดระเบียบการจอดเรือโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมไม่มากเท่าที่ควร เช่น ไม่มีเรือจัดเก็บขยะที่เกิดจากการจอดเรือหรือไม่ได้เตรียมสถานที่ทิ้งขยะให้มากเพียงพอ (4) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านคุณภาพชีวิต เช่น กรมเจ้าท่าจัดระเบียบการจอดเรือโดยคำนึงถึงคุณภาพชีวิตของประชาชนไม่มากเท่าที่ควร โดยเฉพาะการจัดที่จอดเรืออย่างไม่ปลอดภัย ไม่เหมาะสม และไม่มั่นคงแข็งแรงเพียงพอ ทำให้ส่งผลถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เป็นต้น (5) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านความสมดุล เช่น บุคลากรบางส่วน of กรมเจ้าท่าให้ข้อมูลข่าวสารหรือให้ความรู้ต่อผู้ประกอบการไม่มากเท่าที่ควร รวมทั้งปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบไม่มากเท่าที่ควร และ (6) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านเครือข่าย เช่น กรมเจ้าท่าไม่ได้นำเครือข่ายของกรมเจ้าท่า เช่น หน่วยงานในสังกัด และสมาคมผู้ประกอบการมาใช้

ประโยชน์ในการจัดระเบียบท่าจอดเรือมากเท่าที่ควร เป็นต้น จากปัญหาการวิจัย รวมทั้งตัวอย่างเกี่ยวกับการบริหารจัดการดังกล่าว ถ้าปัญหาดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้องนั้น ย่อมทำให้เกิดผลเสียต่อหน่วยงาน คือ กรมเจ้าท่า ตลอดจนบุคลากรของหน่วยงาน เช่น การบริหารจัดการไม่ได้มาตรฐานสากล และทำให้บุคลากรไม่ได้รับความเชื่อถือ และไม่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงาน ผู้ประกอบการ และประชาชน อีกทั้งยังทำให้เกิดผลเสียต่อประชาชนหรือผู้ประกอบการ ทำให้ผู้ประกอบการได้รับความเดือดร้อนและเสียหาย เช่น หากไม่จัดระเบียบยอมทำให้ผู้ประกอบการนำเรือไปจอดทั่วไป สะเปะสะปะ อย่างไม่เป็นระเบียบ และไปกีดขวางการสัญจร รวมทั้งไปทำความเสียหายให้กับสถานที่ที่นำเรือไปจอดด้วย

ด้วยเหตุผลที่แสดงถึงความเป็นมาและความสำคัญอำนาจหน้าที่ ตลอดจนตัวอย่างปัญหาการบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือของกรมเจ้าท่าตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจศึกษาครั้งนี้ พร้อมทั้งคาดหวังว่าผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ทั้งด้านวิชาการ และด้านปฏิบัติต่อบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประชาชนต่อไป

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

กิติมา ปรีดีติลล (2529, น. 11-12) กล่าวว่าถึงปัจจุบันเมื่อก้าวถึงปัจจัยพื้นฐานอันเป็นทรัพยากรในการบริหาร องค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารงานประกอบด้วย 4 ปัจจัยหรือที่เรียกว่า ทฤษฎี 4 M's ได้แก่ คน (man) เงิน (money) วัสดุสิ่งของ (material) และวิธีจัดการ (management)

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2550, น. 63-68) ได้กล่าวว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ประกอบด้วย (1) ความพอประมาณ (2) ความมีเหตุผล (3) การมีภูมิคุ้มกัน (4) ความรู้คู่คุณธรรม (5) การสร้างเครือข่าย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือของกรมเจ้าท่าตามแนวคิดการบริหาร

จัดการที่ยั่งยืน

2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือของกรมเจ้าท่าตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

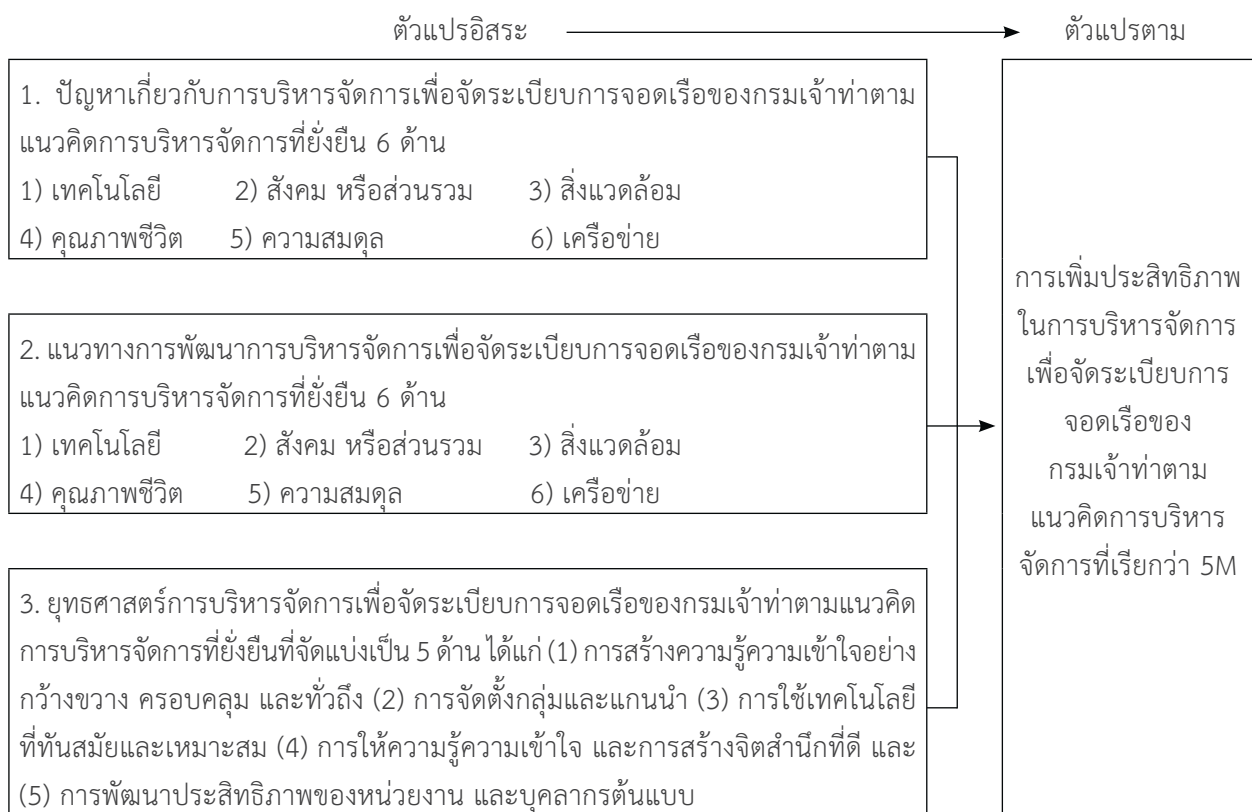
3. ศึกษายุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือของกรมเจ้าท่าตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยประกอบด้วย กรอบแนวคิดการวิจัยส่วนที่เป็นตัวแปรอิสระ และกรอบแนวคิดการวิจัยส่วนที่เป็นตัวแปรตาม โดยกรอบแนวคิดส่วนที่เป็นตัวแปรอิสระ (เหตุ) คือ แนวคิดการบริหารจัดการ (the sustainable administration concept) 6 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) เทคโนโลยี (2) สังคม หรือส่วนรวม (3) สิ่งแวดล้อม (4) คุณภาพชีวิต (5) ความสมดุล และ (6) เครือข่าย (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2559, น. 266) ทั้งนี้ ได้แบ่งเป็น (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือของกรมเจ้าท่าตามแนวคิดการบริหารจัดการ

ที่ยั่งยืน 6 ด้าน (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือของกรมเจ้าท่าตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 6 ด้าน และ (3) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือของกรมเจ้าท่าตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนที่จัดแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้าน (3.1) การสร้างความรู้ความเข้าใจอย่างกว้างขวาง ครอบคลุม และทั่วถึง (3.2) การจัดตั้งกลุ่มและแกนนำ (3.3) การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม (3.4) การให้ความรู้ความเข้าใจ และการสร้างจิตสำนึกที่ดี และ (3.5) การพัฒนาประสิทธิภาพของหน่วยงาน และบุคลากรต้นแบบ

สำหรับกรอบแนวคิดส่วนที่เป็นตัวแปรตาม คือ การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือของกรมเจ้าท่าตามแนวคิดการบริหารจัดการที่เรียกว่า 5M ได้แก่ ด้าน (1) การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ (man) (2) การบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ (material) (3) การให้บริการประชาชน (market) (4) การบริหารจัดการข่าวสาร หรือข้อมูลข่าวสาร (message) และ (5) การประสานงาน หรือการประนีประนอม (mediation) (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2550, น. 25) ดังภาพ 1



ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สำหรับเหตุผลที่ผู้ศึกษานำแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 5 ด้าน มาปรับใช้เป็นกรอบแนวคิดส่วนที่เป็นตัวแปรอิสระ เพราะเป็นแนวคิดทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาหน่วยงาน โดยประกอบด้วยตัวชี้วัดหลัก 6 ด้าน ซึ่งช่วยให้การศึกษากำหนดการบริหารจัดการของหน่วยงานได้อย่างเป็นระบบ ชัดเจน และสอดคล้องกันมากขึ้น รวมทั้งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และขอบเขตของการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษารุ่นนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสม (mixed methods research) (Creswell & Clark, 2011, pp. 174-175) ซึ่งเน้น (1) การวิจัยเชิงปริมาณซึ่งมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 80 โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจเป็นหลัก และ (2) การวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 20 โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมและเทียบเคียงกับการวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วย 4 หัวข้อ ได้แก่ (1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (3) การเก็บรวบรวมข้อมูล และ (4) วิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ สมาชิกทั้งหมดของสมาคมผู้ประกอบการขนส่งสินค้าทางน้ำที่ประกอบธุรกิจอยู่ในเส้นทางระหว่างจังหวัดชลบุรีกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีจำนวน 2,350 คน (สมาคมผู้ประกอบการขนส่งสินค้าทางน้ำ, 2558) ส่วนกลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกของสมาคมดังกล่าวที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 1,250 คน ซึ่งได้มาจากการใช้สูตรหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 98% หรือที่ค่าความคลาดเคลื่อน 0.02 (Yamane, 2012) อันเป็นลักษณะของการสุ่มตัวอย่างประเภทที่ใช้ความน่าจะเป็น (probability sampling) และเป็นการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลจากประชากรเป็นจำนวนมาก โดยแบบสอบถามได้ผ่านการทดสอบเพื่อหาความเที่ยงตรง ซึ่งเป็นการทดสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา หรือหาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of item Objective Congruence--IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน ได้ค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.88 และได้ทำการทดสอบ (pretest หรือ try out) จำนวน 50 ชุด เพื่อหาความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม หรือหาค่า Cronbach (Cronbach) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อถือได้ ที่ระดับ 0.88

แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษารุ่นนี้ แบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของประชาชน ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษา ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลที่ครอบคลุมปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือของกรมเจ้าท่าตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 6 ด้าน ส่วนที่ 3 ครอบคลุมแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือของกรมเจ้าท่าตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 6 ด้าน และส่วนที่ 4 ครอบคลุมยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือของกรมเจ้าท่าตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนที่จัดแบ่งเป็น 5 ด้าน และส่วนที่ 5 เป็นข้อมูลที่ครอบคลุมประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 5M (ตัวแปรตาม)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1-30 ตุลาคม 2559 ผู้ศึกษา และผู้ช่วยอีก 10 คน เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมาได้จำนวน 1,027 คน คิดเป็นร้อยละ 82.16 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,250 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้ศึกษานำข้อมูลเชิงปริมาณมาทำการประมวลและวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับ

คอมพิวเตอร์ โดยวิธีวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ในรูปแบบตาราง รวมทั้งใช้รูปแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าการถดถอยพหุคูณ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือของกรมเจ้าท่าตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนจำนวน 9 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างประเภทที่ไม่ใช้ความน่าจะเป็น (non probability sampling) และโดยใช้การสุ่มตัวอย่างตามแนวคิดสโนว์บอล (snowball sampling concept) (Birnacki & Waldorf, 1981, pp. 141-163) ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวทีละคน ๆ ละ 60 นาที สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์แบบลึกที่มีโครงสร้าง (structured in-depth interview form) และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ แปลความ และเขียนพรรณนาหรือบรรยายไว้ในตาราง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพซึ่งนำมาเสริม หรือเทียบเคียงกับข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งเป็นข้อมูลหลักของการศึกษาคั้งนี้

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 53.60) เป็นเพศชาย และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 55.10) มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า หรือสูงกว่าปริญญาตรี สำหรับผลการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อ มีดังนี้

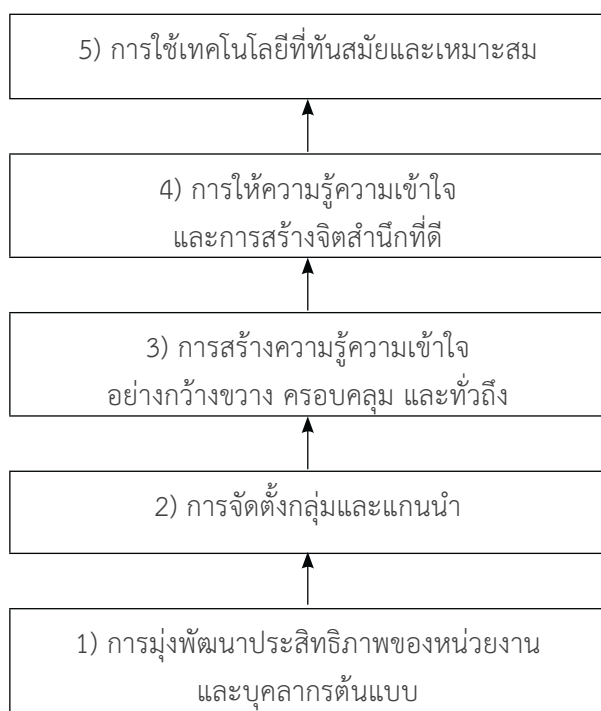
1. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือของกรมเจ้าท่าตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 6 ด้าน (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 1) คือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับปานกลางทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) เทคโนโลยี (2) สังคม หรือส่วนรวม (3) สิ่งแวดล้อม (4) คุณภาพชีวิต (5) ความสมดุล และ (6) เครือข่าย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสังคม หรือส่วนรวม ได้แก่ คำถามที่ว่า “กรมเจ้าท่าดำเนินการจัดระเบียบพื้นที่จอดเรือโดยไม่ได้สอบถาม หรือประเมิน

ผลความต้องการของผู้ประกอบการขนส่งสินค้าทางน้ำ” (ค่าเฉลี่ย 2.13)

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือของกรมเจ้าท่าตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 6 ด้าน (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 2) คือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากทั้ง 6 ด้านดังกล่าว โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูง คือ ด้านสังคม หรือส่วนรวม ได้แก่ ข้อคำถามที่ว่า “กรมเจ้าท่าควรดำเนินการจัดระเบียบพื้นที่จอดเรือโดยสอบถาม หรือประเมินผลความต้องการของผู้ประกอบการขนส่งสินค้าทางน้ำ” (ค่าเฉลี่ย 2.72) นอกจากนี้ ผลการสัมภาษณ์แบบลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการดังกล่าวต่อคำถามที่ว่า “กรมเจ้าท่าควรดำเนินการจัดระเบียบพื้นที่จอดเรือโดยสอบถาม หรือประเมินผลความต้องการของผู้ประกอบการขนส่งสินค้าทางน้ำ” พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 9 คน เห็นด้วยกับคำถามดังกล่าว

3. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือของกรมเจ้าท่าตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนที่จัดแบ่งเป็น 5 ด้าน (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 3) พบว่า ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการดังกล่าวตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนที่จัดแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) การสร้างความรู้ความเข้าใจอย่างกว้างขวาง ครอบคลุม และทั่วถึง (2) การจัดตั้งกลุ่มและแกนนำ (3) การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม (4) การให้ความรู้ความเข้าใจ และการสร้างจิตสำนึกที่ดี และ (5) การพัฒนาประสิทธิภาพของหน่วยงาน และบุคลากรต้นแบบ มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 5M ได้แก่ ด้าน (1) การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ (2) การบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ (3) การให้บริการประชาชน (4) การบริหารจัดการข่าวสาร หรือข้อมูลข่าวสาร (5) การประสานงาน หรือการประนีประนอม โดยยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือของกรมเจ้าท่าตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนที่จัดแบ่งเป็น 5 ด้าน เรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปน้อยได้ดังนี้ (1) การพัฒนาประสิทธิภาพของหน่วยงาน และบุคลากรต้นแบบ (2) การจัดตั้งกลุ่มและแกนนำ (3) การสร้างความรู้ความเข้าใจอย่างกว้างขวาง ครอบคลุม และทั่ว

ถึง (4) การให้ความรู้ความเข้าใจ และการสร้างจิตสำนึกที่ดี และ (5) การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม สำหรับ ผลการสัมภาษณ์แนวคิดเฉพาะผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน ต่อ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการดังกล่าว พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ จำนวน 8 คน เห็นด้วยว่า ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือ ของกรมเจ้าท่าตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนที่จัด แบ่งเป็น 5 ด้าน ควรเรียงตามลำดับความสำคัญจากมาก ไปน้อยดังนี้ (1) การพัฒนาประสิทธิภาพของหน่วยงาน และบุคลากรต้นแบบ (2) การจัดตั้งกลุ่มและแกนนำ (3) การสร้างความรู้ความเข้าใจอย่างกว้างขวาง ครอบคลุม และทั่วถึง (4) การให้ความรู้ความเข้าใจ และการสร้าง จิตสำนึกที่ดี และ (5) การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและ เหมาะสม ส่วนผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลักอีก 1 คน ไม่มีความเห็น ดังภาพ 2



ภาพ 2 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือของกรมเจ้าท่า ตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนที่จัดแบ่งเป็น 5 ด้าน

การอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ เพื่อจัดระเบียบการจอดเรือของกรมเจ้าท่าตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 6 ด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เห็นด้วยในระดับปานกลางดังกล่าวแล้วนั้น

เหตุผลสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ซึ่งเป็น สมาชิกของสมาคมผู้ประกอบการขนส่งสินค้าทางน้ำที่ ประกอบธุรกิจอยู่ในเส้นทางระหว่างจังหวัดชลบุรีกับจังหวัด พระนครศรีอยุธยาเห็นด้วยในระดับปานกลางดังกล่าว แทนที่จะเห็นด้วยในระดับมากหรือในระดับน้อย ผู้ศึกษามี ความเห็นว่า ถึงแม้กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเห็นว่า กรมเจ้าท่า (1) ดำเนินการจัดระเบียบพื้นที่จอดเรือโดยนำเทคโนโลยี ที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดพื้นที่จอดเรือ เช่น ใช้ดาวเทียม มาช่วยในการกำหนดพิกัดการจอดเรือ (2) ดำเนินการจัด ระเบียบพื้นที่จอดเรือโดยให้ความสำคัญหรือคำนึงถึงการ รักษาสิ่งแวดล้อม เช่น เข้มงวดหรือห้ามปรามการทิ้งขยะ หรือสิ่งปฏิกูลของผู้ประกอบการขนส่งสินค้าทางน้ำลงใน บริเวณที่จอดเรือ และ (3) ดำเนินการจัดระเบียบพื้นที่จอด เรือโดยให้ความรู้เกี่ยวกับการจอดเรือควบคู่ไปกับการปลูก ฝังความรู้ผิดชอบในการจอดเรือให้กับผู้ประกอบการขนส่งสินค้า ทางน้ำ แต่ในเวลาเดียวกัน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ก็ยังเห็น ว่า กรมเจ้าท่ายังมีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการบาง ประการ เช่น (1) กรมเจ้าท่าดำเนินการจัดระเบียบพื้นที่ จอดเรือโดยไม่ได้สอบถาม หรือประเมินผลความต้องการ ของผู้ประกอบการขนส่งสินค้าทางน้ำ (2) กรมเจ้าท่าดำเนิน การจัดระเบียบพื้นที่จอดเรือโดยไม่ได้คำนึงถึงการประหยัด พลังงาน เช่น การใช้เชื้อเพลิงสำหรับเรือลากเพื่อทำการ ลากเรือที่เข้ามาจอดอย่างไม่เป็นระเบียบ และ (3) กรมเจ้า ท่าดำเนินการจัดระเบียบพื้นที่จอดเรือโดยไม่ได้ประสาน งานกับเครือข่ายที่มีอยู่มากเท่าที่ควร เช่น ประสานงาน กับตำรวจน้ำ เป็นต้น เมื่อเป็นเช่นนั้น จึงมีส่วนสำคัญทำให้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับปานกลางต่อปัญหา เกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือของ กรมเจ้าท่าตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน แทนที่จะ เห็นด้วยในระดับมากหรือในระดับน้อยดังกล่าว

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหาร จัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือของกรมเจ้าท่าตาม แนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 6 ด้าน พบว่า กลุ่ม ตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ด้าน ดัง กล่าวแล้วนั้น เหตุผลสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ซึ่งเป็น สมาชิกของสมาคมผู้ประกอบการขนส่งสินค้าทางน้ำที่ ประกอบธุรกิจอยู่ในเส้นทางระหว่างจังหวัดชลบุรีกับจังหวัด พระนครศรีอยุธยาเห็นด้วยในระดับมากที่สุดดังกล่าว แทนที่จะ

เห็นด้วยในระดับปานกลางหรือในระดับน้อย ผู้ศึกษามีความเห็นเห็นว่า เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พึงพอใจ และเห็นว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการของกรมเจ้าท่าว่าเป็นแนวทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับความเป็นจริง และมีโอกาสนำไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง (1) การที่กรมเจ้าท่าดำเนินการจัดระเบียบพื้นที่จอดเรือโดยคำนึงถึงการประหยัดพลังงาน (2) การที่กรมเจ้าท่าดำเนินการจัดระเบียบพื้นที่จอดเรือโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของประชาชน เช่น การควบคุมการปล่อยควันดำ หรือมลพิษของเรือ และ (3) การที่กรมเจ้าท่าดำเนินการจัดระเบียบพื้นที่จอดเรือโดยนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดพื้นที่จอดเรือ เช่น ใช้ดาวเทียมมาช่วยในการกำหนดพิกัดการจอดเรือ เป็นต้น เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงมีส่วนสำคัญทำให้กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากดังกล่าว

3. ผลการศึกษายุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือของกรมเจ้าท่าตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนที่จัดแบ่งเป็น 5 ด้าน เป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 5M โดยเรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปน้อยได้ 5 ด้าน ดังกล่าวนั้น เหตุผลสำคัญที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นดังกล่าว ผู้ศึกษามีความเห็นเห็นว่า เนื่องจากยุทธศาสตร์การบริหารจัดการดังกล่าว (1) สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน (2) จะมีส่วนช่วยให้การบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือของกรมเจ้าท่าตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนประสบความสำเร็จหากนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง และ (3) สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และข้อเท็จจริงอย่างมาก ความเห็นเช่นนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่จำนวน 8 คน จากทั้งหมด 9 คน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ

1.1 กรมเจ้าท่าควรกำหนดกำหนดนโยบายและแผนงานที่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดระเบียบการจอดเรือที่เน้นผู้รับบริการ พร้อมทั้งควรรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และคำร้องเรียนจากผู้ประกอบการ รวมตลอดไปถึงควรมี

การประเมินผลด้วย

1.2 กรมเจ้าท่าควรกำหนดนโยบาย และแผนงาน พร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณในการจัดหาเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเป็นมาตรฐานสากลมาใช้อย่างเพียงพอ และพร้อมใช้ และควรมีการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ของบุคลากรเพื่อจัดระเบียบการจอดเรืออย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างเหมาะสม เฉพาะในส่วนของการจัดหาเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเป็นมาตรฐานสากลมาใช้ อย่างเพียงพอ และพร้อมใช้นั้นสอดคล้องกับแนวคิดของ กลยา งามพร้อมสกุล และวิรัช วิรัชนิการวรรณ (2559, น. 215-229) ที่เสนอแนะว่า การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย และเป็นมาตรฐานสากลมาใช้ในการปฏิบัติงานนั้นมีส่วนสำคัญที่ทำให้การพัฒนาการบริหารจัดการประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Rainer, Turban and Potter (2006) ที่กล่าวไว้ว่า ความรู้ทางเทคโนโลยีที่ได้รับการจัดระบบและประมวลผลจะทำให้เกิดความเข้าใจ ประสิทธิภาพ การสั่งสมการเรียนรู้ และความเชี่ยวชาญ สามารถนำไปใช้สำหรับการแก้ไขปัญหาในปัจจุบันหรือ การปฏิบัติงานได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ คือ กรมเจ้าท่าควรกำหนดและนำยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนที่ประกอบด้วย 5 ด้าน ไปปรับใช้ในการวางแผน การกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงาน หรือกำหนดกลุ่มตัวชี้วัดสำคัญสำหรับการปฏิบัติงาน (Key Performance Indicator--KPI) เพื่อจัดระเบียบการจอดเรือของกรมเจ้าท่า โดยควรเรียงตามลำดับจากความสำคัญมากไปน้อย ดังนี้ (1) การพัฒนาประสิทธิภาพของหน่วยงาน และบุคลากรต้นแบบ (2) การจัดตั้งกลุ่มและแกนนำ (3) การสร้างความรู้ความเข้าใจอย่างกว้างขวาง ครอบคลุม และทั่วถึง (4) การให้ความรู้ความเข้าใจ และการสร้างจิตสำนึกที่ดี และ (5) การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม ข้อเสนอแนะเช่นนี้ สัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ จำนวน 8 คน จากทั้งหมด 9 คน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. กรมเจ้าท่าหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำการ

วิจัยต่อยอด โดยทำการวิจัยแบบเจาะลึกเฉพาะด้านการบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือของกรมเจ้าท่าในแต่ละด้านอย่างเจาะจง เช่น ด้านสังคม หรือส่วนรวม ด้านสิ่งแวดล้อม หรือด้านเครือข่าย เป็นต้น

2. กรมเจ้าท่าหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำการวิจัยในเชิงเปรียบเทียบ เช่น การเปรียบเทียบการบริหารจัดการระหว่างกรมเจ้าท่ากับกรมการขนส่งทางบกหรือกรมการbinพาณิชย์ ซึ่งมีกรอบภาระงานใกล้เคียงหรือคล้ายกัน เป็นต้น

3. กรมเจ้าท่าหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำการวิจัยโดยใช้กรอบแนวคิด หรือตัวแบบอื่นสำหรับการศึกษา

วิเคราะห์การบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือของกรมเจ้าท่า เช่น การบริหารจัดการตามแนวคิดการบริหารจัดการคุณภาพโดยรวม และการบริหารจัดการตามแนวคิดตะวันออก เป็นต้น

4. กรมเจ้าท่าหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการจอดเรือของกรมเจ้าท่าโดยตรง เช่น ผู้ประกอบการเรือขนส่งสินค้าทางน้ำ ผู้ประกอบการคลังสินค้า ณ ท่าจอดเรือ รวมถึงชุมชนที่พำนักอาศัยในบริเวณใกล้เคียงกับท่าจอดเรือ เป็นต้น



References

- Biernacki, P. & Waldorf, D. (1981). Snowball sampling: Problems and techniques of chain referral sampling. *Sociological Methods & Research*, 10(2), 141-163.
- Creswell, J. W. & Clark, V. L. P. (2011). *Designing and conducting mixed methods research*. (2nd ed.) Thousand Oaks, California: Sage.
- Marine Department. (2014). *2013 survey report of marine transportation in Chaopraya river and Pha Sak river*. Bangkok: Author. (in Thai)
- Marine Transportation Association. (2015, March 16). Marine transporter couldn't enter the port. *Manager Newspaper*, p. 12. (in Thai)
- Ngampromsakul, K., & Wiruchnipawan, W. (2016). Sustainable development administration of environmental quality promotion of municipalities in Samutsakorn province. *Journal of the Association of Researchers*, 21(2), 215-229. (in Thai)
- Prasobphon, P. (2012). *Potential of marine transportation of Thailand*. Retrieved from www.ftiweb.off.fti.or.th/newsdetail (in Thai)
- Preedeedilok, K. (1986). *Organizational management principle*. Bangkok: Chana. (in Thai)
- Rainer, R. K., Turban, E. T., & Potter, R. E. (2006). *Introduction to information systems: Supporting and transforming business*. New York: Wiley.
- Wiruchnipawan, W. (2007). *Management ethics guidelines and sufficient economy*. Bangkok: Forepace. (in Thai)
- Wiruchnipawan, W. (2016). *50 concepts and indicators for sustainable public administration*. Bangkok: Profess. (in Thai)

Yamane, T. (2012). *Mathematics for economists: An elementary survey*. Whitefish, Montana: Literary Licensing.

